

naar Næringsstatten har været saa gemen i en Arrække, og al Tid er bleven betragtet som noget, man ikke kunde indlade sig paa, da samtidig i § 21 har foreslaaet en Skat, som ikke er andet end en ren Næringsstat, paaalagt, hvor Erhvervet drives, og endda med et hyderligere Paaalæg af en, om jeg saa maa sige, Mulkt til Købstæderne, fordi man overhovedet driver Næring. — Det er sagt her som en af Hovedgrundene, til at Tinget skulde føle sig trykket, at man maatte tænke paa Agitationen i Sommer mod Støven. Sa jeg er rigtignot overbevist om, at hvis ikke Kommissionens Betænkning til den Tid havde været afgivet til Trykken, vilde der i den have været en Bestemmelse om, at de, der havde haft med Støven at gøre, derved havde gjort sig skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling, og altsaa enhver, der havde været med dertil, derved havde udelukket sig fra Afgang til Borgerstab. Derom nærer jeg ingen Tvivl. Jeg kan tydelig læse, at det er den Følelse, de have haft. Men for det første føler jeg mig ikke saa overbevist om, at det, at have været inde paa en saadan Plan, er absolut ensbetydende med en Forbrydelse, i alt Fald vil jeg dog mene, at det ikke er af dem, der falde ind under Kapitlerne 23 og 26. Dernæst vil jeg sige, at Grunden til, at mange Folk, som ellers ynde Associationsdriften og den fri Næring, vare Modstandere, var egentlig, at man frygtede for, at Landet var for lille, til at have noget saadant. Der er jo væsentlig Forskel paa store Lande med vældige Kapitalstørrelser og 40—50 Mill. Menneſter, og saa et ganske lille Land som vort med ringe Kapital. Man frygtede derfor og ikke aldeles grundløst, thi man kunde raſionnere som saa: de Herrer sige nok, at de begynde med et Par Millioner, men viser det sig, at disse Par Millioner give gode Renter, vil man kunne vente sig saadanne Kapitaler bragte ind i Sagen, at Konkurrencen her i dette kapitalfattige Land saa at sige vil blive umuliggjort, og da vi saa ikke have nogen Sikkerhed for, at det er en virkelig Kooperation en virkelig Samvirken, som giver Fordel for alle, kunne vi ikke have noget dermed at gøre. Denne Betragtning er ganske overordentlig fornuftig, men der er intet i denne Betragtning, der rammer den virkelig berettigede Kooperation og Samvirken, og mindst af alt synes det mig, at der er Grund til at modvirke Forbrugsforeningerne — skønt jeg meget vel ved, at der er Folk, der have rigtig Modvilje mod dem — thi det er væsentlig de samme Folk, der have stiftet og

administreret dem, som ogsaa have stiftet og ledet al anden Andels- og Fællesdrift ud over Landet, og hvis man ikke havde haft dem, er det min Overbevisning, at saa vilde man staa adskilligt daarligere, end man nu staar her i Landet. Netop af den Grund, har heller ikke jeg fundet nogen Foranledning til at medvirke til dette, som det forekommer mig meget smaalige Forsøg, til Fordel for sin egen Næring at slaa løs paa en nyttig Samvirken og nyttig Foreningsvirksomhed, som har gavnet Landet mere i de sidste 10 Aar end noget andet.

Reisj: Jeg skal under Hensyn til den fremrykkede Tid, paa hvilken vi befinde os, indskrænke mig til nogle ganske faa Bemærkninger og straks gaa til at berøre det Punkt, som egentlig har været den nærmeste Anledning for mig til at bede om Ordet. Jeg er for saa vidt enig med den ærede sidste Taler, som jeg, ligesom han, er tilbøjelig til at tro, at vi i det væsentlige kunde undvære § 16 i det foreliggende Lovforslag, om Omløben med Varer; dog tror jeg ganske vist, at det vil være nødvendigt at bibeholde Tilslæbelse til Omløben med de mest nødvendige Ting. Men i Forbindelse med denne § 16 staar jo § 17, som handler om den saakaldte Prøvehandel eller Omsførel af Varer ved rejsende, der dels for indenlandske og dels for udenlandske Huse berejse Landet og modtage Bestillinger og Ordre paa Varer. Her har jeg da med Tilfredsstillelse set, at der er truffet nogle Bestemmelser, som for øvrigt slutte sig nær til de nu gældende Lovbestemmelser, hvorved man tilsigter at værne den indenlandske Handel mod i for høj Grad at lide Afbræk ved de udenlandske rejsende. Jeg kunde dog ønske, at der samtidig blev truffet Foranstaltninger til, at ogsaa de nu gældende Bestemmelser i saa Henseende bleve overholdte noget mere, end jeg har Grund til at antage, at det for Tiden er Tilfældet. Saaledes som Forholdet nu er, berejsses Landet jo af en Syndflod af rejsende, indenlandske rejsende, der rejse dels for indenlandske Huse og navnlig ogsaa for udenlandske Huse, jævnlig ogsaa saaledes, at en enkelt rejsende rejser for et større Antal udenlandske Huse, uden at disse rejsende imidlertid ere forsynede med det Rejsebevis, som de ifølge Forordningen af 8de Juni 1839 skulle være forsynede med for at kunne udøve denne Handel. Forholdet er i Virkeligheden saaledes, at nu løse de ikke andet Afgangsbevis i mangfoldige Tilfælde, end at de simpelthen løse en Rundrejsebillet til de danske Statsbaner, og med den rejse de saa rundt, ikke blot for indenlandske, men ogsaa for uden-